

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 99. Устава Република Србије, којима је предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области културе и заштите културних добара (тачка 10), као и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу са Уставом (тачка 17).

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Свети манастир Хиландар (у даљем тексту: манастир Хиландар), који је заједно са целокупном баштином Свете Горе Атонске уписан у Листу светске културне и природне баштине Унеска, представља непроцењиву вредност за српско културно и историјско наслеђе. Поред тога, манастир Хиландар постоји од свог оснивања 1198. године, као самоуправна монашка установа која својим непрекинутим постојањем представља јединствени центар српске духовности, културе, образовања и традиције.

Циљ овог закона јесте да се обезбеди континуирана и на закону заснована подршка и помоћ Републике Србије очувању културног и историјског наслеђа манастира Хиландар и у том оквиру помоћ обнови, реконструкцији и очувању манастира Хиландара, уз сталну, извесну и сигурну финансијску подршку буџетских средстава Републике Србије.

Средства за реализацију пројеката за очување културног и историјског наслеђа манастира Хиландар могу се обезбедити и у буџету аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, путем донација као и из других извора, у складу са законом.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Ради пружања подршке и помоћи очувању културног и историјског наслеђа манастира Хиландар предлаже се да Република Србија, преко својих надлежних органа, предузима активности и спроводи програме који се односе на: очување и неговање историјских, верских и културних традиција манастира Хиландара, праћење стања, истраживање, презентовање и интерпретацију покретног и непокретног културно-историјског наслеђа у саставу манастира Хиландар и праћење радова на том наслеђу, обнову и реконструкцију и друге мере заштите постојећих објеката, изградњу нових објеката манастира Хиландара, конзервацију, рестаурацију и друге мере заштите осталог историјског и културног наслеђа у саставу манастира Хиландара (фреске, иконе, рукописи и др.) као и сопствене активности манастира Хиландар и Задужбине Светог манастира Хиландар усмерене на унапређење услова чувања, текућег одржавања и презентовања наслеђа, као и на одрживи развој Хиландара, као и да Република Србија, преко својих надлежних органа, учествује и у организацији прослава значајних датума из историје манастира Хиландара и обавља и друге послове од значаја за очување традиције и културно-историјских споменика манастира Хиландара (члан 3).

Послови надлежних органа Републике Србије из члана 3. предложеног закона имају за циљ: 1) очување установе манастира Хиландар; 2) очување, истраживање, презентовање и интерпретацију целокупног материјалног и нематеријалног културног наслеђа манастира

Хиландар; 3) обнову, заштиту, ревитализацију и одрживо коришћење објеката непокретног наслеђа манастира Хиландар; 4) очување, заштиту и представљање живописа и покретног наслеђа манастира Хиландар; 5) унапређење стања имовине и развој манастирске економије манастира Хиландар; 6) подизање нивоа друштвене одговорности за заштиту светског културног наслеђа и историјског наслеђа и српског културног и историјског наслеђа манастира Хиландар и подстицање добротворства; 7) подизање свести и знања о српском културном и историјском наслеђу на Светој Гори Атонској (члан 4. став 1).

Средства за обављање послова из члана 3. предложеног закона обезбеђују се у буџету Републике Србије (члан 4. став 2).

Средства за реализацију пројеката за очување културног и историјског наслеђа манастира Хиландар могу се обезбедити и у буџету аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, путем донација као и из других извора, у складу са законом (члан 4. став 3).

Ради разматрања питања из надлежности Владе и давања предлога, мишљења и стручних образложења, Влада образује Комисију за манастир Хиландар као посебно радно тело Владе и утврђује њене задатке и састав (члан 5).

Обновом, реконструкцијом и очувањем манастира Хиландара руководе Свети манастир Хиландар и Задужбина Светог манастира Хиландара у непосредној сарадњи са Владом, Комисијом Владе из члана 5. предложеног закона и надлежним установама заштите културних добара, које учествују у разматрању и усвајању планова радова и извештаја о извршеним радовима; обнова, реконструкција и очување манастира Хиландара спроводи се уз финансијску подршку буџетских средстава Републике Србије, која се опредељују за сваку текућу годину законом којим се утврђује буџет Републике Србије, полазећи од усвојених планова радова и извештаја о реализацији радова на обнови, реконструкцији и очувању манастира Хиландара (члан 6).

Назив, име и лик културног наслеђа и добара у саставу манастира Хиландара у комерцијалне сврхе на територији Републике Србије може користити само манастир Хиландар, односно Задужбина Светог манастира Хиландара, а друга лица искључиво по одобрењу манастира Хиландара. Комерцијалном употребом у смислу овог закона сматра се таква употреба којом се остварује финансијска добит, којом не сме бити нарушена његова културноисторијска вредност. Репродукције, одливке, копије, факсимиле и фототипска издања културног наслеђа и добара у саставу манастира Хиландар на територији Републике Србије може израђивати само манастир Хиландар, односно Задужбина Светог манастира Хиландара, као и јавна установа заштите културног наслеђа, а у складу са прописаним мерама надлежне установе заштите (члан 7).

Чл. 8. и 9. уређују прелазна решења и ступање закона на снагу.

Манастир Хиландар, у складу са својим самоуправним статусом и правима, као неодвојиви и конститутивни део Свете Горе Атонске, самостално управља, одржава и чува своје целокупно наслеђе, имовину и монашку установу.

Задужбина Светог манастира Хиландара је недобитна фондација у Републици Србији, чији је оснивач Манастир Хиландар са циљем да, у јавном интересу, помогне и подстакне очување и представљање целокупног наслеђа манастира Хиландара, као и његов развој, неговање свезе са Србијом и савремени допринос српској култури.